

ERDÉLY.

AZ UTOLSÓ AVATÁS. *)

Doctor Urak! Eszembe jut az utolsó avatás. Az utolsó doctoravatás, — ott lent, Kolozsvárott. Nyolc esztendővel ezelőtt történt. Cluj prefektusa értesítette az Egyetem Rectorát: a nagyszabeni kormánytanács elrendelte az Egyetem átadását. A Rector, az Egyetem Tanácsa, egész tanári kara tiltakozott. Egy szálig megtagadták a hűségeskü letételét. Egy hónapig tartott a kálváriajárás. A kínos bizonytalanság. És 1919. május 12-én végbement Erdély ősi Egyetemének erőszakos elvétele. Az Egyetemet román katonaság zárta körül. A csapatok parancsnoka karhatalmat alkalmazott a Rectorral szemben és átvette az Egyetem fölött az imperiumot. De az utolsó avatást a Tanács mégis megtartotta. Ekkor mondotta a Rector, az ősz Schneller István, az egyetem utolsó magyar doctorainak az emlékezetes szavakat: „A mi fölszabadítónk az Igazság leszén“. Könnyek borították el a szemeket. Ökölbeszorultak a kezek és mi némán hagytuk el a magyar tudományosság templomát.

Doctor Urak! Erdély főiskolái mindig osztoztak a nemzet sorsában. Megszokták a sorsnak csapásait. A Báthory-Egyetem a földporáig lerontatott, — és újból fölemeltetett. A nagyenyedi főiskolát a románok kétszer égették föl és hanyatták széjjel, — és a Bethlen-Collegium él ma is.

Minket nyolc évvel ezelőtt az erőszak kikergetett Erdélyből. Emelt fővel jöttünk ki. Mi nem hódoltunk be ott senkinek. Mi nem alázkodtunk meg senki előtt. Nem kértünk és nem fogadtunk el a megszálló hatalomtól semmit. Mi otthagytuk mindenünket. Az Egyetem hatalmas épületét, világhíres könyvtárát, a szép klinikákat, az európai nivón álló laboratóriumokat. Mégis. — elhoztunk egyet. Elhoztuk magunkkal ide a Magyar-Alföldre az Egyetem lelkét, Erdélynek a lelkét. Elhoztuk egy darabját annak a léleknek, amelyet évszázadok megpróbáltatásai, vérzivatarai, szenvedései kovácsoltak acéllá. Amely más, mint az itteni lélek. Talán több benne az idealizmus, a meg nem alkuvás. Több benne a hagyományokhoz, a múlt megszentelt eszményeihez való ragaszkodás. Több benne a jövőbe vetett hit, az élniakarás kiolthatatlan lángja és ereje.

És ez az erdélyi lélek itt, a Nagy-Magyar Alföld televényében most építi föl második egyetemét, hogy majd amikor visszamegyünk a mi igazi otthonunkba, maradjon itt utánunk egy örökkévaló emlék, betöltve Erdély szellemével, lelkével, a megacélozott törhetlen erdélyi hazafisággal.

Mi, szegedi Egyetem, — a kolozsvári Egyetemnek egyenes leszármazója, — most ebből a lélekből adunk át a diplomával együtt Önöknek Doctor Urak egyenként egy-egy szilánkot. Vigyék magukkal ki az életbe és hirdessék mindennütt, hirdessék büszkén, hogy Önök Erdély Egyetemének doctorai, akiknek kötelességük leszén — nem csak az, amire most itt a Tanács színe előtt az esküt letették, hanem az is, hogy ezt a kimentett erdélyi lelket ömlesszék át, plántálják bele ennek a léleknek erejét az itteni magyar lelkekbe, hogy tudjanak azok is a nemzet jövőjéért tűrni, áldozatokat hozni, a jövőben hinni, akarni és cselekedni.

Ezzel a kéréssel bocsátom el Önöket Doctor Urak és kívánom, hogy adjon az Isten Önöknek erőt, hogy megvalósíthassák ezt a szent és nagy földadatot.

(Szeged)

Tóth Károly.

*) Elmondott 1927 május 14-én. Mutatvány a szerzőnek sajtó alatt levő kőtetéből.